

24 Feidhmíocht chiste eascró Apple na hÉireann

- 24.1** Is ciste ilbhiliún euro é ciste eascró Apple na hÉireann a choinnítear faoi théarmaí comhaontaithe fhoirmiúil idir an tAire Airgeadais (an tAire) agus Apple Sales International Limited agus Apple Operations International Limited (dá ngairtear Apple go comhpháirteach ina dhiaidh seo), ar feitheamh thoradh deiridh na n-agóidí dlíthiúla in aghaidh na gcinntí ó imscrúdú Státhabhrach a rinne an Coimisiún Eorpach (an Coimisiún).¹
- 24.2** Déanann an tAire agus Apple formhaoirseacht ar infheistíocht agus bainistíocht an chiste i gcomhpháirt. Tharmlig an tAire a fheidhmeanna ina leith sin chuig Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (GBCN).

Bunús an chiste eascró

- 24.3** I mí an Mheithimh 2014, thionscain an Coimisiún próiseas um imscrúdú foirmiúil ar na tuairimí cánach a d'eisigh na Coimisinéirí Ioncaim do Apple i 1991 agus in 2007.² I mí Lúnasa 2016, d'eisigh an Coimisiún an cinneadh uaidh go rabhthas den tuairim gur thug Éire Státhabhair neamhdhleathach do Apple.³
- 24.4** D'ordaigh an Coimisiún d'Éirinn an Státhabhair líomhnaithe a aisghabháil ó Apple, móide ús a bhain le tréimhse deich mbliana ó 2003 go 2014.⁴
- 24.5** Ríomh na Coimisinéirí Ioncaim gur €13.1 billiún móide ús de €1.2 billiún an Státhabhair líomhnaithe a bhí le bailiú trí thagairt a dhéanamh don chinneadh ón gCoimisiún. Rinne Rialtas na hÉireann agus Apple araon achomharc in aghaidh an chinnidh ón gCoimisiún ach d'aontaigh siad mar sin féin go gcoinneofaí na méideanna aisghafa i gciste eascró go dtí go dtabharfaí an próiseas dlíthiúil chun críche. D'aistrigh Apple €14.3 billiún isteach sa chuntas eascró in 2018.⁵
- 24.6** I mí Iúil 2020, chuir Cúirt Ghinearálta an Aontais Eorpaigh an cinneadh ón gCoimisiún, gur thug Éire Státhabhair neamhdhleathach do Apple, ar neamhní. Thaisc an Coimisiún achomharc i gcoinne an bhreithiúnais ón gCúirt Ghinearálta.
- 24.7** I mí na Bealtaine 2023, réachtáil Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh (CJEU) éisteacht ó bhéal i dtaobh achomharc an Choimisiúin. Is é an chéad bheart eile a dhéanfar sa phróiseas ná tuairim an Abhcóide Ghinearálta a fhoilsiú, atá sceidealta lena foilsiú ar an 9 Samhain 2023. Eiseoidh an CJEU a bhreithiúnas tar éis an dáta sin.

Formhaoirseacht agus bainistíocht ar an gciste

- 24.8** Trí na cistí aisghafa a chur i gciste eascró, ligtear do na páirtithe eascró (an tAire agus Apple) a chinneadh i gcomhpháirt conas a infheistítear na cistí sin go dtí go dtabharfaidh an CJEU breithiúnas críochnaitheach agus go gcinnefar úinéir deiridh an chiste.

1 I mí Aibreáin 2023, ghabh Apple atheagrú corparáideach air féin trína ndéanfaí Apple Operations Europe Limited (AOE) mar chuid dá mháthairchuideachta chorpraithe, Apple Operations International Limited (AOI), faoi na forálacha ábhartha d'Acht na gCuideachtaí, 2014. De bhun an chumaisc, ghlac AOI cearta, oibleagáidí, agus dliteanais uile AOE air féin.

2 Dhírigh an t-imscrúdú ar a fháil amach ar thug na tuairimí sin aon bhuntáiste d'fhochuideachtaí Apple Ireland i gcoibhneas le hiomaitheoirí, sa chaoi is go mbeidís ina Státhabhair.

3 Cinneadh ón gCoimisiún maidir le Státhabhair SA.38373 an 30 Lúnasa 2016.

4 Airteagal 9, Caibidil V, de Rialachán (CE) Uimh. 794/2004 ón gCoimisiún an 21 Aibreán 2004. Is é cás Apple na hÉireann an aisghabháil Státhabhrach is mó a ordaíodh riamh.

5 Tá na figiúirí sa tuarascáil seo slánaithe.

- 24.9** Leagtar amach sa chreatghníomhas a comhaontaíodh idir an tAire agus Apple na socruithe mionsonraithe dlí lena rialaítear an chaoi ar cheart an ciste a bhainistiú agus conas a dhéanfar airgead a scaoileadh ón gciste eascró nuair is gá.¹ Déantar achoimre ar na socruithe i leith formhaoirseacht, bainistíocht agus monatóireacht a dhéanamh ar an gciste in larscríbhinn 24A.

Gníomhaire eascró/taisceánach agus bainisteoirí infheistíochta

- 24.10** Ar ordachán ón Aire, rinne GBCN formhaoirseacht ar na próisis soláthair agus ceapacháin chun gníomhaire eascró/taisceánach agus bainisteoirí infheistíochta a cheapadh le haghaidh an chiste. Tar éis próisis tairisceana iomaíocha a reáchtáil, ceapadh gníomhaire eascró/taisceánach agus triúr bainisteoirí infheistíochta in 2018, agus é i gceist go leanfaidís ina róil fad is ann don chiste, faoi réir cearta foirceanta luaith.
- 24.11** Dá réir sin, beidh na conarthaí i bhfeidhm ach amháin agus go dtí go bhfoirceannfar iad de réir a dtéarmaí faoi seach, lena bhféadfar soláthar seirbhíse a chinntiú i rith na tréimhse go dtí go ndéanfar cinneadh deiridh in CJEU maidir le bailíocht an chinnidh ón gCoimisiún.

Straitéis infheistíochta

- 24.12** Tá na prionsabail infheistíochta agus na paraiméadair infheistíochta don chiste eascró leagtha amach sa bheartas infheistíochta. Is é cuspóir an bheartais infheistíochta ná luach caipitiúil an chiste a chaomhnú a mhéid is féidir i bhfianaise na ndálaí margaidh atá i réim. 'Íseal' atá an inghlacthacht riosca chomhaontaithe i leith an chiste eascró, agus ní cheadaítear infheistíochtaí ach in urrúis a bhfuil leibhéal íseal riosca bhunúsaigh acu, amhail urrúis ioncaim sheasta ardrátáilte ar urrúis ghearrthéarmacha nó mheántéarmacha iad. Déanann an coiste infheistíochta athbhreithniú ó am go chéile ar cé acu an bhfuil nó nach bhfuil an beartas infheistíochta fós oiriúnach.² Luaigh GBCN nach ndearnadh aon athrú ar an mbeartas infheistíochta go dtí seo.
- 24.13** Tá an ciste eascró gan chosaint ar rioscaí éagsúla margaidh, leachtachta agus creidmheasa. Féachann an clár bainistíochta riosca don chiste le héifeachtaí díobhálacha féideartha na rioscaí ar a fheidhmíocht airgeadais a fósaghdú.
- 24.14** Is iad na bainisteoirí infheistíochta a dhéanann bainistíocht agus monatóireacht ar rioscaí. Déanann an gníomhaire eascró/taisceánach monatóireacht neamhspleách ar an dóigh a mbíonn na bainisteoirí infheistíochta ag comhlíonadh a sainorduithe agus tuairiscíonn siad do GBCN agus Apple ar bhonn laethúil. Tá na sainorduithe a eisítear chuig na bainisteoirí infheistíochta comhsheasmhach leis an mbeartas infheistíochta don chiste. Déanann an coiste infheistíochta breithniú ar chomhlíonadh an bheartais infheistíochta ar bhonn ráithiúil. Tionóltar cruinnithe rialta idir an coiste infheistíochta agus na bainisteoirí infheistíochta chun feidhmíocht na mbainisteoirí infheistíochta agus feidhmíocht an chiste eascró fhoriomláin a athbhreithniú.

1 Leasaíodh an creatghníomhas agus cuireadh leis i dtús mhí an Mhárta 2023 d'fhonn an cumasc idir AOE agus AOI a éascú agus le go leanfaí leis na socruithe comhaontaithe i leith an chiste eascró tar éis an cumasc a bheith curtha i gcrích. Féach nóta ciumhaise 1 thuas.

2 Agus Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (GBCN) mar chathaoirleach air, tá triúr ionadaithe ó GBCN agus triúr ionadaithe ó Apple ar an gcoiste infheistíochta.

Feidhmíocht an chiste eascró

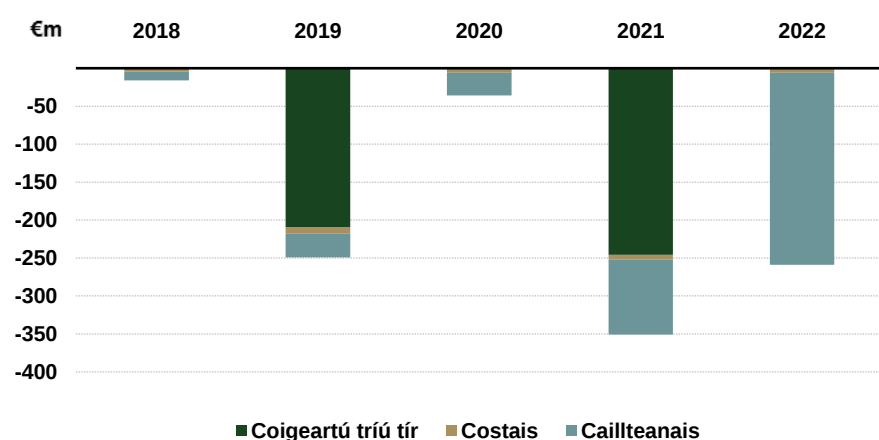
- 24.15** Ullmhaítear ráitis airgeadais an chiste eascró de réir na gCaighdeán Idirnáisiúnta um Thuairisciú Airgeadais (CITAnna), de réir mar a threoraíonn an tAire.^{1,2} Déantar luacháil ar shócmhainní airgeadais uile an chiste eascró ar luach cóir, arb é an luach margaidh luaite é i ndeireadh na trádála ar dháta dheireadh na tréimhse.
- 24.16** De réir an bheartais infheistíochta, infheistítear an ciste eascró in urrúis ioncaim sheasta ardrátáilte atá ainmnithe in euro, nó coinnítear é mar airgead tirim agus mar choibhéisí airgid thirim. Cuimsítear in urrúis ioncaim sheasta bannaí ceannasacha, cuasacheannasacha agus corparáideacha. Cuimsítear in airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim airgead tirim agus infheistíochtaí gearrthéarmacha eile (a bhfuil aibíocht de thrí mhí nó níos lú acu).
- 24.17** Ag an 31 Nollaig 2022, bhí sócmhainní arbh fhiú €13,376 milliún san iomlán iad á gcoinneáil sa chiste eascró, agus infheistíodh 82% díobh sin i sócmhainní airgeadais agus coinníodh 18% díobh in airgead agus i gcoibhéisí airgid. Is athrú nach beag é seo i gcomparáid le deireadh na bliana 2021, am a raibh sócmhainní iomlána deighilte idir 96% díobh a bheith ina sócmhainní airgeadais agus 4% díobh a bheith ina n-airgead agus ina gcoibhéisí airgid.
- 24.18** Baineadh €259 milliún ó luach ghlansócmhainní an chiste in 2022 go dtí gurbh é €13,374 milliún an méid a bhí fágtha (2021: €13,633 milliún).³ Ba é ba bhun leis an laghdú ar luach a tharla don bhliain ná an méadú suntasach a tháinig ar thorthaí ar fud margaí domhanda ioncaim sheasta, agus costais a bhain leis an gciste a fheidhmiú.
- 24.19** Thabhaigh an ciste eascró costais oibríochta de €6 mhilliún in 2022 (2021: €6 mhilliún) a bhaineann go príomha le táillí na mbainisteoirí infheistíochta agus an ghníomhaire eascró/an taisceánaigh.
- 24.20** Léirítear i bhFíor 24.1 an ghluaiseacht i nglansócmhainní an chiste gach bliain, ó 2018 go 2022.

1 Toisc gur tharmlig an tAire na feidhmeanna infheistíochta, tá ceangal ar GBCN faoi alt 12 den Acht um Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta, 1990 (arna léasú), ráitis airgeadais bhliantúla a ullmhú a ndéanfaidh an tArd-Reachtair Cuntas agus Ciste iniúchadh orthu, agus a gcuirfear faoi bhráid Thithe an Oireachtais (i ndiaidh an iniúchta).

2 Ullmhaítear ráitis airgeadais an chiste eascró de réir alt 28(5) den Acht um Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (Leasú), 2000.

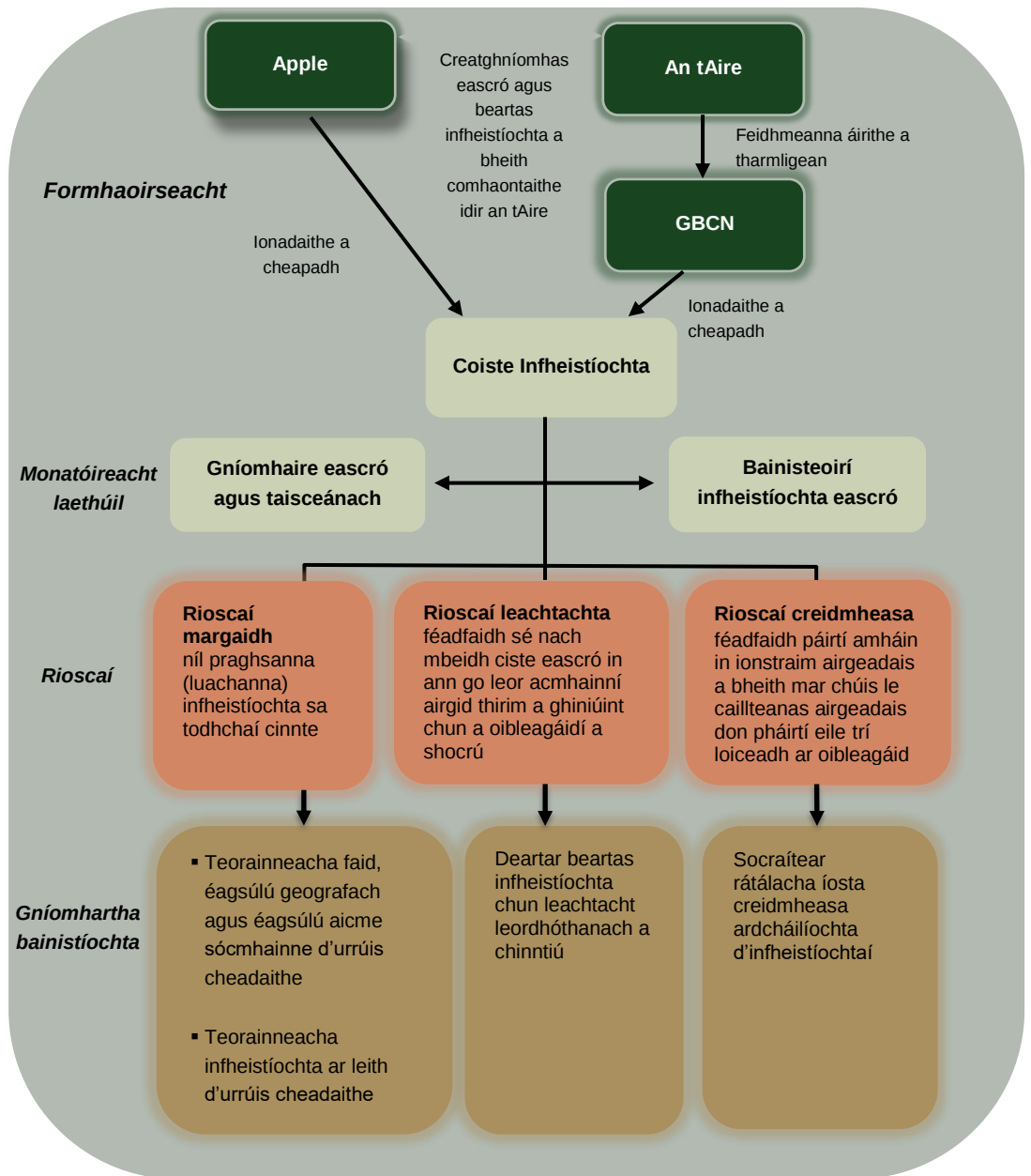
3 Is ionann an difríocht idir iomlán na sócmhainní maille le hiomlán na nglansócmhainní agus dliteanais an chiste atá le híoc ag deireadh na bliana.

Fíor 24.1 Gluaiseacht i nglansócmhainní an chiste — 2018 go 2022

Foinse: Ráitis Airgeadais Chiste Eascró Apple na hÉireann, 2018 go 2022

Iarscríbhinn 24A Formhaoirseacht, bainistíocht agus monatóireacht ar an gciste eascró^{a,b,c}

Foinse: Ráitis Airgeadais Chiste Eascró Apple na hÉireann, 2022. Anailís ó Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

- Nótaí:
- Is é ról Bhanc Nua-Eabhrac Mellon, Brainse Londain (BNYM), mar ghníomhaire eascró agus mar thaisceánach ná cuntais bainc eascró/urrús a oscailt agus a chothabháil chomh maith leis na cistí eascró a shealbhú, a chur i bhfeidhm agus a réadú de réir na dtéarmaí agus na gcoinníollacha den chomhaontú gníomhaire eascró/taisceánaigh.
 - Tá na bainisteoirí infheistíochta - Amundi Asset Management, BlackRock (An Ísiltír) BV agus Goldman Sachs Asset Management International - freagrach as bainistíocht infheistíochtaí de réir sainordú bainisteora infheistíochta chun caipiteal an chiste a chaomhnú a mhéid is féidir i bhfianaise dhálaí reatha an mhargaidh.
 - Tá an ciste eascró á shealbhú ag BNYM, mar ghníomhaire eascró agus mar thaisceánach. Is é an tAire agus Apple Sales International Limited in éineacht le Apple Operations International Limited a dhéanann maoirseacht ar infheistíocht agus bainistíocht an chiste eascró trí bhithin coiste infheistíochta. Is é an tAire Airgeadais an t-úinéir tairbhíúil ar feadh fhad an chiste eascró de réir an chreatghníomhais eascró chomhaontaithe.